

pristudi. Mraz nas pokrepča in obvaruje mnogih bolezen. Mraz tudi pripomore k rodovitnosti zemlje. V mrazu mokrota v zemlji zmerzne. Voda pa ima to lastnost, da se raztegne in razširi, kadar zmerzne. Toraj se v zemlji zmerznjena voda ali mokrota tudi raztegne, zemljo vzdigne in zrahlja. Potem zemlja bolj rahla in mehka postane, toraj tudi bolj rodovitna. Hudi mraz pokonča veliko škodljivega zelišča, veliko škodljivih živali in merčesov po zimi pogine, nam je tudi od te strani koristna.

Učen. Hvala lepa, natanjko ste nam to razložili, zdaj še le spoznamo, da ima tudi zima svoje dobro!

Nazorni nauk, čemu?

1. Nalog nazornemu nauku je, da opazuje in premišljuje znamenite stvari, t. j. take, ki so pozneje pri uku važne, in tako vadi nazornost in čuti; jezik pa vadi s tem, da to, kar je opazil, različno izrekuje. Dvoje se tedaj zahteva pri tem poduku: pazljivo nazorovanje in razločno izrekovanje. Da se stvari po velikosti in obliki še bolje spominu vtisnejo, je treba tudi: primerjanja in risanja.

Nazorni nauk se začenja pri določenih posameznih stvareh ali prikazkih, pa vendar ne gleda samo na njih posameznost, ampak jih združuje s stvarmi, že znanimi, na nje se ozira, z njim primerja neznane. Pridevajo se tudi lahko primerne povesti in pesnice. — Tako se bodo otroci, tem dalje, čim bolje zavedali, in tudi, kar so si pred šolo pridobili, se bode bolj uterdilo in pojasnilo.

2. Snov, kako naj se odbira? Stvari za nazor se jemljejo iz ljudskega življenja in iz narave, kolikor otrok to pozna. Ako se odbrana stvar ne more naravna pokazati, mora pa to nadomestovati dobra slika ali kalup, ali pa naj otrok take reči ogleduje razven šole. Glede na otroke v šoli naj se odbirajo stvari tako velike, da jih tudi učenci, ki dalje sede, lahko zapazijo.

Oziraje se na prihodnje podučevanje naj se odbirajo:

1. Stvari iz živalstva in rastlinstva (privzemši človeško telo).
2. Prikazki na nebu, posebno na solncu in mescu, razdelitev časa, ki se iz njih izpeljuje.
3. Prikazki v ozračji in v vremenstvu, n. p. oblaki, dež, sneg, toča, vreme, zmerzlina.
4. Odlikajoči prikazki ljudskega življenja po mestih, po vaseh; promet, obertnost, gospodarstvo, svečanosti svetne in cerkvene.
5. Posamezne določne stvari iz domovine: večja poslopja (pred vsemi šola), ta ali una cesta, potok, ribnik; hrib, gora, potem pa obdelana zemlja v bližnji okolici: vert, polje, travnik, gozd, vinograd.

3. Kako naj se snov naravná? Nazorni nauk se sicer derži določenega kroga in pregiba se po nekovem čertežu, a vendar ni navezan na sistematično razverstitev stvari. Poglavitno se ravna po letnih časih, in stvari se verste druga za drugo, kakor se spreminja narava. Prirodoznanstvo se bode po letu bolj oziralo na zeli, a po zimi bolj na živali.

4. Razširjenost. Pri nazornem nauku so se obdelovale dve leti posamezne stvari, v 3. letu se pa razdeli ta nauk na dva verha: na prirodoznanstveni in domovinski poduk.

O zgodovini v ljudskej šoli.

*Govoril pri okraj. učit. konferenciji dne 25. novembra v Černomlji
g. F. Šetina.*

„*Historia vitae magistra est*“ je stari izrek, ki velja tudi dan danes ne le posameznim ljudem, temuč tudi narodom in zgodovina je važna ne le višjim, učenim šolam, a tudi nižjim, ljudskim šolam. — Zgodovina je to, kar se je zgodilo. Ona nam kaže nepristranski (?) minulosť, iz katere izvira sedanjost, to pa moramo umeti in spoznati. Zgodovina nam kaže prvega človeka v svoji prostosti, ter naraščanje družin v rodove in narode, nam pove pripomočke in sredstva, s kojimi so napredovali do prosvete i omike. Zgodovina nam kaže krivde, neslogo, sploh vse pregrehe narodov, kojih nasledek je bil propad, ali začasen ali za vselej. Zgodovina nam kaže na dalje junake na duhu in telesu, ki so se darovali za svoje vzore i načela, nam kaže vse žrtve človeštva, s kojimi so si iskali priboriti svobodo i omiko, ter rešiti se terdih spon, katere so zadrževale prostost uma i duha. Ali ni toraj res zgodovina učiteljica življenju in potrebna vsacemu človeku? Tem bolj pa je potrebna ljudskej šoli, saj ne vemo, kaj bode iz šolske mladeži, in kako ji poteče življenje? — A mladež v ljudskej šoli se ne more učiti zgodovinskih dejanj v tesnej časoslovnej zvezi, marveč naj se jej stavi pred oči vse ono, kar zahteva učni načrt dne 19. decembra 1874 št. 2764, namreč: Poduk v zgodovini ima v namen splošno pripoznanje onih oseb in dogodadij, ki so v obče na posebni način pospeševale razvitek človeštva i domovja, razen tega naj vzgaja ta nauk pri učencih značaj i domoljubje. — Učni načrt tirja toraj, da mladina izve dogodbe i osebe, ki so tako rekoč v tem ali unem obziru, v tej ali unej učenostni stroki začeli novo ero (dobo), tako n. pr. iznajdba smodnika, tiskarstva, parnih strojev, telegrafa; možje n. pr. Likurg, Solon, Cir, Aleksander Veliki, Oktavijan, Karol Veliki, Rudolf Habsburški začenjajo novo dobo v zgodovini; Herodot, Sokrat, Aristotelj; pesniki Homer in dr. so bili vzor svojemu in tudi prihod-